

Sygn. akt IX Ka 116/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu IX Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Aleksandra Nowicka

Sędziowie SSO Rafał Sadowski

SSO Jarosław Sobierajski (spr.)

Protokolant st.sekr.sądowy Katarzyna Kotarska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Toruniu Marzenny Mikołajczak

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 roku

sprawy ***P. D., oskarżonego z art. 286 § 1 kk i z art. 245 kk***

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 12 grudnia 2013 roku sygn. akt VIII K 1832/12

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

II. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych za II instancję i wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt IX Ka 116/14

UZASADNIENIE

P. D. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 29.07.2008 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 10.000 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

2. we wrześniu 2008 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 3.800 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

3. w październiku 2008 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 750 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

4. w dniu 18.11.2008 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 4488,96 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

5. w dniu 09.12.2008 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 9405,44 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

6. w dniu 06.02.2009 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11310 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

7. w dniu 12.03.2009 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 6084,01 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

8. w dniu 29.04.2009 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 5500 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

9. wiosną 2009 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 1000 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

10. w dniu 28.05.2009 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 5440 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

11. w listopadzie 2009 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 800 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

12. we wrześniu 2010 r. w miejscowości T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru zwrotu gotówki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 2000 zł na szkodę K. P.

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

13. w grudniu 2011 r. w T. przy użyciu groźby odebrania praw rodzicielskich do dziecka P. D. wywierał wpływ na K. P. w celu odstąpienia od złożenia zeznań w sprawie

tj. o czyn z art. 245 kk

Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r. (sygn. akt VIII K 1832/12):

I. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynów zarzucanych mu w punktach 1-12 aktu oskarżenia, z tym ustaleniem, że stanowiły one ciąg przestępstw, to jest za winnego popełnienia przestępstw z art. 286 § 1 kk i za to w myśl art. 91 § 1 kk na mocy art. 286 § 1 kk wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

II. na mocy art. 33 § 1, 2 i 3 kk wymierzył oskarżonemu za ciąg przestępstw opisany w pkt I wyroku karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 złotych stawka,

III. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie 13 aktu oskarżenia, to jest za winnego popełnienia przestępstwa z art. 245 kk i za to na mocy art. 245 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

IV. na mocy art. 85 kk i art. 86 § 1 kk w zw. z art. 91 § 2 kk w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych w punkcie I i III wyroku wymierzył oskarżonemu karę łączną 1 roku pozbawienia wolności,

V. na mocy art. 69 § 1 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej w punkcie IV wyroku kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 4 lata,

VI. na mocy art. 46 § 1 kk zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez uiszczenie kwoty 60.578,41 złotych na rzecz pokrzywdzonej K. P.,

VII. na mocy art. 73 § 1 kk oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora sądowego,

VIII. zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczania opłaty sądowej i pozostałych kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku **apelację wniósł obrońca oskarżonego** zaskarżając wyrok w całości, podnosząc zarzuty:

1. obrazy przepisów praw procesowego, a mianowicie:\

- art. 4 kpk i art. 410 kpk wskutek pominięcia podczas wyrokowania szeregu istotnych okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego,

- art. 7 kpk poprzez dokonanie sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oceny zebranego materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonego skutkujących przyjęciem, że oskarżony dopuścił się zarzucanych mu czynów,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku poprzez przyjęcie, że oskarżony wprowadził w błąd pokrzywdzoną co do zamiaru zwrotu gotówki i działał z zamiarem bezpośrednim uzyskania gotówki, której nie zamierzał zwrócić jak również poprzez wadliwe przyjęcie, że zachowaniem swoim oskarżony wyczerpał znamiona występku z art. 286 § 1 kk,

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku poprzez uznanie oskarżonego za winnego popełnienia czynu z art. 245 kk (czyn z punktu 13 zarzutów aktu oskarżenia), mimo że zgromadzony materiał dowody nie daje podstaw do przypisania tego czynu, ponieważ u pokrzywdzonej nie nastąpiła uzasadniona obawa spełnienia groźby, którą kierować miał pod jej adresem oskarżony.

W związku z powyższymi zarzutami obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się oczywiście bezzasadna.

Sąd Rejonowy w pełni prawidłowo ustalił stan faktyczny w zakresie zdarzeń stanowiących przedmiot zarzutów aktu oskarżenia, wywodząc logiczne wnioski z właściwie przeprowadzonej oceny wszystkich dowodów zebranych w sprawie. Sąd I instancji nie dopuścił się ani zarzucanej apelacją obrazy przepisów prawa procesowego, ani zarzucanego błędu w ustaleniach faktycznych. Dokonana przez sąd meriti ocena wszystkich wyczerpująco zgromadzonych dowodów jest bezbłędna. Uwzględnia ona bowiem treść owych dowodów, ich wzajemne relacje, a także wskazania wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego. Taki charakter tej oceny w konsekwencji powoduje, że korzysta ona z ochrony przynależnej jej z mocy art. 7 kpk.

Wyniki postępowania dowodowego obaliły wersję oskarżonego, dlatego sugestia apelacji, że w nieuwzględnieniu wyjaśnień oskarżonych tkwi zasadniczy błąd sądu meriti jest dowolna. Rezygnacja z włączenia do podstawy ustaleń faktycznych wyjaśnień oskarżonego była decyzją trafną, o czym świadczą najdobitniej argumenty zawarte w pisemnych motywach wyroku, a to, że obrońca nie zgadza się z nią jest przejawem stroniczej i niezwykle wybiórczej oceny dowodów.

Oskarżony niezmiennie i zdecydowanie zaprzeczał, by otrzymywał w okolicznościach opisanych w zarzutach aktu oskarżenia od pokrzywdzonej K. P. pożyczki (a tym samym negował, by zalegał z ich zwrotem oszukując pokrzywdzoną), jednakże te jego twierdzenia nie wytrzymują konfrontacji ze stanowczymi i przekonującymi zeznaniami K. P.. K. P. logicznie i w sposób wyważony opisywała stosunki z oskarżonym oraz bardzo szczegółowo i rzeczowo relacjonowała poszczególne sytuacje kiedy udzielała oskarżonemu pożyczek, których ten, mimo zapewnień o rychłym zwrocie, do tej pory nie oddał. Pokrzywdzona podawała, że udzielała oskarżonemu pożyczek bądź ze środków własnych, bądź korzystała z usług banków i innych instytucji kredytowych zadłużając się w nich, by móc zrealizować prośby oskarżonego.

Obrońca chciałby, aby odrzucić te zeznania K. P., a dać wiarę zapewnieniom oskarżonego, który przyznał, że poza jednym przypadkiem, kiedy wziął od pokrzywdzonej 5.000 złotych, nie brał od niej żadnych pieniędzy, lecz forsując takie stanowisko obrońca pomija, że K. P. nie sposób odmówić szczerości, a jej relacje logicznie dopełniają zeznania jej córki W. S.. W. S. potwierdziła, że matka wielokrotnie przekazywała oskarżonemu pieniądze; i choć świadek z racji swojego wieku nie była dokładnie zorientowana co do charakteru i warunków tych rozliczeń (aczkolwiek podawała, że matka przekazywała pieniądze w formie pożyczek, a ten za każdym razem deklarował ich zwrot), to jednak jej relacje (ocenione przez biegłego jako szczerze i nie będące wynikiem ani wyuczenia, ani konfabulacji), uwiarygodniają twierdzenia pokrzywdzonej. Poza tym obrońca podnosząc zarzut dowolnej oceny dowodów nie dostrzega, że za wersją pokrzywdzonej przemawia też dokumentacja bankowa, z której wynika, że pokrzywdzona wielokrotnie dokonywała wypłat ze swojego konta oraz brała kredyty w bankach, by przekazywać oskarżonemu pieniądze, o które prosił.

Oceniając przeciwne wersje stron należało też pamiętać, że oskarżony niewątpliwie był żywo zainteresowany wynikiem sprawy. Zależało mu przecież na uwolnieniu się od postawionych mu zarzutów oraz uzyskaniu rozstrzygnięcia odpowiadającego jego interesom osobistym i ekonomicznym. To zainteresowanie mogło mieć wpływ na treść wyjaśnień oskarżonego oraz skłonić go do zaprzeczania faktom dla niego niekorzystnym, a które stanowią istotę zeznań pokrzywdzonej. Analizując zaś postawę K. P. nie da się obronić tezy, że jej zeznania były wynikiem realizowania jakiejś intrygi skierowanej przeciwko oskarżonemu, bądź aby podejmowała ona w toku niniejszej sprawy bezprawne działania by za wszelką cenę (ryzykując własną odpowiedzialnością za fałszywe zeznania) bezpodstawnie pomawiać P. D. o popełnienie szeregu przestępstw. Ten argument powoduje, że to wersja pokrzywdzonej zyskuje na wiarygodności.

Mając na uwadze powyższe wywody, Sąd Okręgowy uznał, że skoro sąd I instancji, po należytym przeprowadzeniu postępowania, obdarzył wiarą określone dowody, wyraźnie wskazujące na dopuszczenie się przez oskarżonego przypisanych mu w punkcie I wyroku ciągu przestępstw, a następnie w oparciu o nie i zgodnie z ich treścią ustalił stan faktyczny, z oczywistych względów nie może być mowy o popełnieniu w niniejszej sprawie uchybień określonych w art. 438 pkt 2 i pkt 3 kpk.

Okoliczności przywołane przez sąd meriti w uzasadnieniu wyroku celem wykazania, że oskarżony zachowaniami opisanymi w punktach 1-12 zarzutów aktu oskarżenia popełnił ciąg oszustw, jest jasna, dokładna i przekonująca. Sugestie obrońcy, że taka ocena zachowania oskarżonego jest dowolna, są wyjątkowo polemiczne i formułowane zostały w oparciu o wybiórczą analizę materiału dowodowego. Wymowa zebranych dowodów jednoznacznie świadczy o tym, że oskarżony za każdym razem kiedy brał od pokrzywdzonej pieniądze, działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zaś gdy mimo zapewnień o oddaniu pieniędzy tego nie czynił, wprowadzał ją w błąd co do zamiaru zwrotu każdej z pożyczek. Kondycja oskarżonego w czasie, kiedy brał od pokrzywdzonej pieniądze, nie pozwalała mu na spłatę zadłużenia względem pokrzywdzonej, a o jego zamiarze oszustwa świadczy najdobitniej to, że nigdy nie podjął kroków w celu zwrotu udzielonych mu pożyczek ani nie tłumaczył się ze swojego opóźnienia. Wersja obrońcy o tym, że pieniądze przekazywane przez pokrzywdzoną oskarżonemu stanowiły jej udział w działalności gospodarczej prowadzonej przez oskarżonego oraz były one przeznaczane na koszty wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego, nie przekonuje zważywszy na jednoznaczne stanowisko K. P., która w toku postępowania jasno i kategorycznie przedstawiała na jakich warunkach przekazywała oskarżonemu pieniądze.

Wreszcie także i zarzuty apelacji nie wykazały wadliwości ocen i wniosków w zakresie przypisanego oskarżonemu czynu z art. 245 kk. Podstawą ustaleń w tym przedmiocie są zeznania pokrzywdzonej K. P., której nie sposób zarzucać nieszczerości czy tendencji do manipulowania faktami. Jej zeznania są rzeczowe i stanowcze i w okolicznościach sprawy jawią się przekonująco. Pokrzywdzona podała, że gdy zakomunikowała oskarżonemu, że zawiadomi policję o niezwróconych pożyczkach, zaczął jej grozić odebraniem dziecka, czym chciał wymusić na niej rezygnację z zawiadomienia policji. Pokrzywdzona otwarcie przyznawała, że została przez oskarżonego zastraszona i zaczęła obawiać się, że władza rodzicielska nad jej małoletnią córką zostanie jej odebrana. Groźba ta była uprawdopodobniona, bowiem już wcześniej toczyło się postępowanie o powierzenie władzy rodzicielskiej nad W. S. W. S. (sygn. akt (...)Sądu Rejonowego w T.), i w to postępowanie oskarżony również był zaangażowany jako świadek. Choć wówczas oskarżony (jako ówczesny konkubent pokrzywdzonej) zeznawał z korzyścią dla K. P., to jednak z uwagi na późniejsze rozstanie stron, konflikt na tle rozliczeń finansowych oraz złożenie przez pokrzywdzoną zawiadomienia do niniejszej sprawy, pokrzywdzona mogła się obawiać zmiany stanowiska oskarżonego w kwestii pozbawienia jej władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką. Sugestie apelacji, że pokrzywdzona zeznawała nieprawdę na okoliczność spotkania z oskarżonym, w czasie którego grożąc jej odebraniem praw rodzicielskich wywierał na nią wpływ w celu odstąpienia od złożenia zeznań w niniejszej sprawie, nie znajdują wsparcia w materiale dowodowym sprawy. Przeprowadzona przez Sąd Rejonowy ocena dowodów - rzetelna i wystarczająco staranna - jak i poczynione w oparciu o nią ustalenia faktyczne dały podstawę do przypisania oskarżonemu czynu z art. 245 kk.

Nie znajdując zatem podstaw do uwzględnienia apelacji obrońcy oskarżonego w jakiegokolwiek części oraz nie dostrzegając żadnych uchybień mogących stanowić bezwzględne przyczyny odwoławcze i będących podstawą do uchylenia lub zmiany wyroku z urzędu, Sąd Okręgowy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Sąd Rejonowy wymierzając oskarżonemu kary jednostkowe za poszczególne przestępstwa (karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 20 złotych za ciąg występków z art. 286 i kk) oraz karę 6 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 245 kk, uwzględnił należyte dyrektywy wymiaru kary określone w art. 53 kk oraz ukształtował ich wysokość mając baczenie na konieczność zapewnienia realizacji celów kary. Wymiar kar jednostkowych odpowiada stopniowi winy oskarżonego i stopniowi społecznej szkodliwości jego czynów. Kary pozbawienia wolności zostały wymierzone blisko dolnych granic zagrożenia a kara grzywny uwzględnia możliwości płatnicze oskarżonego, stąd nie mogą zostać uznane za zbyt surowe.

Wypunktowane przez sąd I instancji okoliczności, które zostały uwzględnione przy orzekaniu o karze łącznej, przekonały o trafności rozstrzygnięcia sądu meriti także w tej części, i wymiar kary łącznej 1 roku pozbawienia wolności należy zaakceptować. Relacje między czynami popełnionymi przez oskarżonego nie są tego rodzaju, by uzasadniały ukształtowanie kary łącznej przy zastosowaniu innej zasady orzekania o karze łącznej niż przyjęta przez sąd I instancji. Niższa kara łączna nie stanowiłaby zadowalającej oceny jego zachowania, natomiast fakt, że jej wykonanie zostało warunkowo zawieszona na 4-letni okres próby sprawia, że kara ta - przy utrzymaniu przez oskarżonego poprawnego zachowania w tym okresie - nie będzie dla niego dolegliwa.

Prawidłowość orzeczenia w przedmiocie naprawienia szkody nie budzi zastrzeżeń, a za jego podstawę słusznie przyjęto przepis art. 46 kk. Wysokość szkody ustalona została poprawnie.

O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 634 kpk, zwalniając oskarżonego z obowiązku ich uiszczenia, a obciążając wydatkami postępowania Skarb Państwa. Za takim rozstrzygnięciem przemawia sytuacja majątkowa oskarżonego oceniana przy uwzględnieniu obciążeń finansowych wynikających z niniejszego skazania, w tym obowiązku naprawienia szkody w niemałej wysokości.